

ΟΛΕΣ ΟΙ ΠΡΟΣΦΑΤΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

Αλέξης Παραράς, Δημοσιολόγος

Προσφάτως ψηφίστηκε, δημοσιεύτηκε και ετέθη σε ισχύ ο Νόμος 3865/2010 περί της μεταρρύθμισης του συνταξιοδοτικού συστήματος του Δημοσίου (ΦΕΚ Α' 120/21-07-2010). Το ανωτέρω νομοθέτημα τροποποιεί ριζικά τον χάρτη του προϊσχύσαντος συνταξιοδοτικού συστήματος, επιφέροντας καινοτόμες αλλαγές, που αγγίζουν χιλιάδες εργαζομένων στον δημόσιο τομέα, συμπεριλαμβανομένων και των νοσηλευτών. Η ασφαλής και έγκυρη αποτίμηση της αποτελεσματικότητας και της επιτυχίας των νέων αυτών μέτρων ίσως να καταστεί εφικτή μετά την πάροδο σημαντικού χρονικού διαστήματος. Εν προκειμένω επιχειρείται η συνοπτική παρουσίαση των γενικών και κατευθυντήριων γραμμών του Νόμου 3865/2010.

Αρχικώς, λοιπόν, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 2§1 του Νόμου 3865/2010, *«οι τακτικοί και μετακλητοί υπάλληλοι και λειτουργοί του Δημοσίου, τακτικοί και μετακλητοί υπάλληλοι της Βουλής, των Ν.Π.Δ.Δ. και των Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμίδας, καθώς και οι ιερείς και οι υπάλληλοι των εκκλησιαστικών νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, που προσλαμβάνονται για πρώτη φορά από 1.1.2011 και μετά, υπάγονται υποχρεωτικά και αυτοδίκαια στον κλάδο κύριας σύνταξης του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ»*. Η διάταξη αυτή αλλάζει ριζικά το τοπίο των συντάξεων των δημοσίων υπαλλήλων, δια της υπαγωγής τους στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ. Σύμφωνα, δε, με την παράγραφο 4 του άνω άρθρου οι παραπάνω υπάλληλοι που υπηρετούν ή θα προσληφθούν μέχρι 31.12.2010 μπορούν να επιλέξουν προαιρετικά την υπαγωγή τους στο ΙΚΑ - ΕΤΑΜ από την ημερομηνία δημοσίευσης του νόμου αυτού.

Αναφορικά με την **βασική σύνταξη** και σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 3§1, *«από 1.1.2015 και εφεξής καθιερώνεται, για τους υπαγόμενους στο συνταξιοδοτικό καθεστώς του Δημοσίου, βασική σύνταξη. Το ύψος της βασικής σύνταξης για το έτος 2010 καθορίζεται στο ποσό των τριακοσίων εξήντα ευρώ (360,00 ΕΥΡΩ) μηνιαίως για 12 μήνες και αναπροσαρμόζεται σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 7 του νόμου αυτού»*.

Την ανωτέρω βασική σύνταξη δικαιούνται οι υπάλληλοι όλων των προαναφερθεισών κατηγοριών, ανεξαρτήτως χρόνου υπαγωγής στην ασφάλιση, οι οποίοι θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα από την 1.1.2015 και εφεξής, καθώς και όσοι δεν έχουν συμπληρώσει 15 έτη ασφάλισης στο Δημόσιο, εφόσον πληρούν

αθροιστικά τα παρακάτω κριτήρια: α) έχουν συμπληρώσει το 65ο έτος της ηλικίας τους, β) το ατομικό και το οικογενειακό τους εισόδημα από οποιαδήποτε πηγή, κατά το προηγούμενο οικονομικό έτος, δεν υπερβαίνουν το ποσό των πέντε χιλιάδων σαράντα ευρώ (5.040 ΕΥΡΩ) και δέκα χιλιάδων ογδόντα ευρώ (10.080 ΕΥΡΩ) αντίστοιχα. (Τα ανωτέρω ποσά ανακαθορίζονται κατά το ποσοστό αναπροσαρμογής της βασικής σύνταξης), γ) διαμένουν μόνιμα στην Ελλάδα για τουλάχιστον δεκαπέντε (15) έτη μεταξύ του 15ου και του 65ου έτους της ηλικίας τους.

Στο άρθρο 4 προσδιορίζονται τα **ποσοστά υπολογισμού του αναλογικού ποσού σύνταξης**. Ως μηνιαίες συντάξιμες αποδοχές, για τον υπολογισμό της αναλογικής σύνταξης, λαμβάνεται υπόψη το ηλικίο της διαίρεσης του συνόλου των μηνιαίων ασφαλιστέων αποδοχών που έλαβε ο υπάλληλος καθ' όλη τη διάρκεια του εργασιακού του βίου, πλην των αποδοχών του μήνα κατά τον οποίο υποβάλλεται η αίτηση συνταξιοδότησης και επί των οποίων καταβλήθηκαν ασφαλιστικές εισφορές, χωρίς τον υπολογισμό των τρίμηνων αποδοχών, των δώρων εορτών και επιδόματος αδείας, δια του αριθμού των μηνών υπηρεσίας που έχει πραγματοποιήσει ο υπάλληλος εντός της χρονικής αυτής περιόδου.

Ειδικώς όσοι έχουν υπαχθεί για πρώτη φορά στην ασφάλιση του Δημοσίου έως και 31.12.2010 και θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης μετά την 1.1.2015 δικαιούνται: α) αναλογικό τμήμα σύνταξης που αντιστοιχεί στο χρόνο ασφάλισής τους στο Δημόσιο έως 31.12.2010, το οποίο υπολογίζεται με βάση τις οικείες διατάξεις του π.δ. 169/2007, του ν. 2084/1992, καθώς και κάθε άλλης γενικής ή ειδικής διάταξης, όπως αυτές ισχύουν κατά το χρόνο συνταξιοδότησής τους, β) αναλογικό τμήμα σύνταξης με βάση το χρόνο ασφάλισής τους από 1.1.2011 έως την ημερομηνία συνταξιοδότησής τους.

Αναφορικά με τις **συντάξεις αναπηρίας** το άρθρο 5 προβλέπει την δημιουργία Κέντρου Πιστοποίησης Αναπηρίας από την 1.1.2011.

Αναφορικά με την **ηλικία συνταξιοδότησης**, ήτοι τον χρόνο έναρξης καταβολής της σύνταξης, αυτή προσδιορίζεται ως εξής :

Για όσους θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1997 το πεντηκοστό πέμπτο (55ο) έτος της ηλικίας τους συμπληρωμένο.

β) Για όσους θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης από 1ης Ιανουαρίου 1998 και μετά, καθώς και για όσους προσλήφθηκαν για πρώτη φορά στο Δημόσιο από 1ης Ιανουαρίου 1983 μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1992:

βα) Το πεντηκοστό δεύτερο (52ο) έτος της ηλικίας τους συμπληρωμένο για όσους έχουν ανήλικα παιδιά, το οποίο αυξάνεται στο πεντηκοστό πέμπτο (55ο) έτος από 1ης Ιανουαρίου 2012 και στο εξηκοστό πέμπτο (65ο) έτος από 1ης Ιανουαρίου 2013 και μετά.

Οι διατάξεις της υποπερίπτωσης αυτής έχουν ανάλογη εφαρμογή και για όσους έχουν τρία τουλάχιστον παιδιά.

ββ) Το πεντηκοστό (50ό) έτος της ηλικίας συμπληρωμένο για όσους έχουν ανίκανο για την άσκηση κάθε βιοποριστικού επαγγέλματος παιδί ή σύζυγο, κατά ποσοστό εξήντα επτά τοις εκατό (67%) και άνω.

βγ) Το εξηκοστό πρώτο (61ο) έτος της ηλικίας τους συμπληρωμένο, για τους λοιπούς υπαλλήλους, το οποίο αυξάνεται από 1ης Ιανουαρίου 2012 και μετά κατά δύο (2) έτη, για κάθε ημερολογιακό έτος και μέχρι τη συμπλήρωση του εξηκοστού πέμπτου (65ου) έτους της ηλικίας τους.

γ. Για την εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου αυτής, ο υπάλληλος θα ακολουθεί το όριο ηλικίας που ισχύει κατά το χρόνο που θεμελιώνει δικαίωμα σύνταξης.

Περαιτέρω, η σύνταξη όσων θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης από 1ης Ιανουαρίου 2011 και μετά, μπορεί να καταβληθεί μετά τη συμπλήρωση του πεντηκοστού έκτου (56ου) έτους της ηλικίας τους, το οποίο αυξάνεται από 1ης Ιανουαρίου 2012 και μετά κατά δύο (2) έτη, για κάθε ημερολογιακό έτος και μέχρι τη συμπλήρωση του εξηκοστού (60ού) έτους της ηλικίας τους. Στην περίπτωση αυτή, η σύνταξη μειώνεται κατά 1/200 του ποσού αυτής για κάθε μήνα, που υπολείπεται από την έναρξη καταβολής της και μέχρι τη συμπλήρωση του κατά περίπτωση ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης.

Για όσους έχουν προσληφθεί μετά την 1η Ιανουαρίου 1983 και συμπληρώνουν τριάντα έξι (36) έτη πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας το έτος 2011, η σύνταξη καταβάλλεται ολόκληρη μετά τη συμπλήρωση του πεντηκοστού ογδού (58ου) έτους της ηλικίας τους. Ο ανωτέρω χρόνος υπηρεσίας για όσους συμπληρώνουν αυτόν από το έτος 2012 και μετά, αυξάνεται κατά ένα (1) έτος για κάθε επόμενο ημερολογιακό έτος και μέχρι τη συμπλήρωση σαράντα (40) ετών πλήρους πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας.

Το όριο ηλικίας που προβλέπεται από το πρώτο εδάφιο της περίπτωσης αυτής αυξάνεται σταδιακά από 1.1.2012 κατά ένα (1) έτος ετησίως και μέχρι τη συμπλήρωση του εξηκοστού (60ού) έτους της ηλικίας. Τα έτη υπηρεσίας, καθώς και

τα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης που προβλέπονται από τις διατάξεις της περίπτωσης αυτής έχουν εφαρμογή και για όσους έχουν προσληφθεί μετά την 1η Ιανουαρίου 1983 και συμπληρώνουν τριάντα επτά (37) έτη πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας από 1.1.2012 και μετά.

Παράλληλα στο άρθρο 6 προβλέπεται η σταδιακή **εξίσωση των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης μεταξύ ανδρών και γυναικών**.

Ενόψει των ανωτέρω διατάξεων, που τροποποιούν δυσμενώς το συνταξιοδοτικό καθεστώς για τους δημοσίους υπαλλήλους, αποκτά ιδιαίτερη σημασία η διάταξη της παραγράφου 11 του άρθρου 6, σύμφωνα με την οποία *«οι διατάξεις των παραγράφων 1 έως και 9 του άρθρου αυτού δεν έχουν εφαρμογή για όσα από τα πρόσωπα που αναφέρονται σε αυτές θα έχουν θεμελιώσει δικαίωμα σύνταξης μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2010, σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας του Δημοσίου, όπως αυτές ισχύουν κατά την ημερομηνία δημοσίευσης του νόμου αυτού σε συνδυασμό με τις διατάξεις της παραγράφου 10. Για τα πρόσωπα αυτά εξακολουθούν να ισχύουν όσα προβλέπονται από τις αντικαθιστώμενες ή καταργούμενες διατάξεις, κατά περίπτωση, τόσο για τη θεμελίωση δικαιώματος σύνταξης όσο και για τα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης, καθώς και για τον τρόπο υπολογισμού της σύνταξής τους»*. Με άλλα λόγια οι νέες ρυθμίσεις πρόκειται να ισχύσουν για όσους θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα μετά την 01.01.2011.

Αναφορικά με την **αναπροσαρμογή των συντάξεων**, από 1.1.2014 οι καταβαλλόμενες συντάξεις, συμπεριλαμβανομένων των χορηγιών και των βοηθημάτων του Δημοσίου, αναπροσαρμόζονται μόνο με διάταξη ειδικού νόμου, σύμφωνα με το τελευταίο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 73 του Συντάγματος στη βάση συντελεστή που διαμορφώνεται κατά 50% από τη μεταβολή του ΑΕΠ και κατά 50% του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή του προηγούμενου έτους και δεν υπερβαίνει την ετήσια μεταβολή του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή.

Αναφορικά με την **αναπροσαρμογή των ορίων ηλικίας**, αυτή λαμβάνει χώρα κατά τη μεταβολή του προσδόκιμου ζωής του πληθυσμού της χώρας, με σημείο αναφοράς την ηλικία των εξήντα πέντε (65) ετών. Η ισχύς της παραγράφου αυτής αρχίζει από 1.1.2021 και κατά την πρώτη εφαρμογή της, λαμβάνεται υπόψη η μεταβολή της δεκαετίας 2010 έως και 2020. Από 1.1.2024 τα ανωτέρω όρια ανακαθορίζονται ανά τριετία.

Παράλληλα, με τον νέο Νόμο επέρχεται μεταβολή στους όρους συνταξιοδότησης του επιζώντος συζύγου και των λοιπών μελών της οικογενείας.

Το πλέγμα των ανωτέρω διατάξεων αναμφίβολα επιδεινώνει τους όρους συνταξιοδότησης των δημοσίων υπαλλήλων, οι οποίοι θα αναγκασθούν να εργάζονται περισσότερα χρόνια, προκειμένου να θεμελιώσουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα, ενώ παράλληλα επιχειρείται δραστικός περιορισμός των συνταξιοδοτικών προνομίων που ίσχυαν υπέρ ειδικών κατηγοριών εργαζομένων, γεγονός που θα ανατρέψει τις μέχρι σήμερα γνωστές κοινωνικές ισορροπίες και θα δημιουργήσει ένα νέο εργασιακό περιβάλλον με πιο σκληρούς όρους.